

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSKEGA ŽELEZNIŠKEGA NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:

za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Ljubljanski železničarji!

Delavstvo hoče pokazati po

ljubljskih ulicah

- v nedeljo, dne 30. oktobra 1910, -
da ne mara več prenašati neznosne draginje in da odločno protestira proti postopanju razne gospode, ki ne čuti draginje

**Kruha zahtevamo za nas
in naše otroke!**

*Eksekutivni odbor
ljubljskih železničarjev.*

Več o tem na drugem mestu današnje številke.

Separalizem ali centralizem.

(Konec.)

Plehanov govor je provzročil burno pritrdjevanje in je bil v nemščino in angleščino preveden.

Ko je zopet zavladal mir, je dobil kot nasprotni poročevalec besedo češki separatist sodrug Nemeček.

Dejal je: Živ krst ni še nikoli vprašal, zakaj se ne kličejo na odgovor kršilci majške slavnosti. Internacionala ne more biti v nasprotju z življenjskimi potrebami narodov, kakor ne z delavci posameznih narodov. Pravi, da pripoznava izvanredno teoretično znanje Plehanova, vendar je pa mnenja, da, ko se je koval komunistični manifest, nihče ni mislil na formo organizacije. (Ironičen smeh.) Naše razmere so popolnoma drugačne kakor razmere v drugih državah. Drugje narodi manjšin niso imeli državne samostojnosti, kakor smo jo imeli mi. Njim je zato tudi narodnostna organizacija nepoznana. Internacionala je bila že dvakrat uničena, ker je prevladovalo mnenje, da se da delavstvo vsega sveta voditi iz ene same centrale. Ta napaka naj bi se ne ponovila. Jura (češki centralist) pravi, da govori na kongresu kot zastopnik čeških delegatov, ki so sicer v češki delegaciji v manjšini, ki pa vendar doma tvorijo večino čeških strokovno-organiziranih delavcev. Strokovni razpor ni prepričljiv med češkimi in nemškimi sodrugmi, temveč prepričljiv med enim delom češkega delavstva in med vsem drugim avstrijskim delavstvom.

Ko je govoril še Šašek (separatist Praga), je pozval besedo Greulich (Svica). Njegov govor je bil strasten apel na Čeha. Dejal je: nismo vas obsodili, ampak kar se je zgodilo, je izrek razsodišča! O Čehih sem slišal gotovo čudne stvari in stališče, ki so ga tu zavzemali, gotovo ni tako, kakor bi je moral zavzemati vsak strokovno organiziran pro-

letarec. Končal je: Dragi češki prijatelji, zašli ste na napačno pot: Spoznajte nevarnost in krenite zopet nazaj na skupno pot vsega proletarijata! Govor sivolasega švicarskega delavskega veterana je provzročil burno pritrdjevanje, nakar je dobil besedo sodrug dr. Adler (Avstrija). Obrnil se je proti Čehom in dejal: Prišli nismo semkaj, da vas damo obsoditi; prišli pa smo zato, da vas prepričamo, da je v življenjskem vprašanju vsega avstrijskega delavstva edina vsa internacionala, ki stoji na stališču enotnega strokovnega gibanja. S češkimi sodrugmi smo se borili desetletja ramo ob ramo in doživeli smo čase v katerih se je vaša kri z našo družila. Takrat se niso ideje separatizma po vaših glavah strašile. Veliki uspehi našega dela se pa ne smejo uničiti in ločiti nas ne smejo od vas, nasprotno združiti se hočemo še tesneje z vami. To je naša želja. Če je to tudi vaša volja, potem nas bo prihodnji kongres videl združene kot reprezentante enotnega avstrijskega strokovnega gibanja.

Adlerjev govor, kateremu se je videla želja po obstanku enotnega avstrijskega proletarijata, ki je vendar kos njegovega dela, je napravil na zborovalce velikanski utis.

Plehanov je nato povzel še zaključno besedo. Tudi on je povdarjal, da se ne gre za obsodbo, kajti zmota je človeška! Če bodo, kakor je dejal Šašek, korakali Čehi svojo pot, potem pravim jaz: Mi nimamo policije, ne bajonetov, imamo pa moralno moč, ki je pa tako velika, da ji ne more nasprotovati nobena stranka! Če se bodo češki sodrugji protivili kongresovim sklepom, potem sem prepričan, da se bodo češki proletarci sami vzdignili napram takem početju. Vzdignili se pa bodo, ker je razredna zavednost delavstva provzročiteljica delavske solidarnosti in ker se bo ta razredna zavednost vsled go-podarskega razvoja vedno bolj širila. Po kratkih besedah, ki jih je h koncu govoril še sodrug Nemeček je dal predsednik Branting najprej češki predlog, naj se zadeva odgodi do prihodnjega kongresa, na glasovanje. Za odgoditev so glasovali le češki separatisti, ves ostali zbor pa proti in je bil toraj predlog z veliko večino odklonjen.

Na glasovanje je prišla toraj resolucija, kakor jo je predlagala komisija. Ona zavrača narodnostno delitev strokovnih organizacij. Glasovalo se je po narodnostih. Vse narodnosti so glasovale za resolucijo. Proti je glasovala le večina češke delegacije, ki je imela pet glasov. Centralistični Čehi (dva glasa) ki so prvič na kongresu glasovali, so glasovali za resolucijo. Od Fincev so so glasovali trije za resolucijo, pet pa jih sploh ni glasovalo. Srbi in Bolgari ki v komisiji niso glasovali, so glasovali na kongresu tudi za resolucijo. Vse slovanske narodnosti brez izjeme so glasovale za resolucijo. Sprejeta je bila z

222 proti 5

glasovi. Glasila se je pa sledeče:

Mednarodni socijalistični kongres v Kodanju obnavlja svojo v Štutgartu sprejeto resolucijo glede odnošajev med političnimi strankami in strokovnimi organizacijami, posebno v točki, ki povdarja, da se ima v vsaki državi vzdrževati enotnost strokovnih organizacij, ker je to predpogoj zmagospesnega boja napram izkoriščanju in tlačanju.

V raznojezičnih državah morajo samoobsebi umevno enotne organizacije skrbeti zato, da se ugotovi potrebam članov v kulturnem in jezikovnem oziru.

Kongres nadalje izjavlja, da je vsak poskus razdvajanja mednarodne strokovne organizacije v narodnostne separatistične dele, tej resoluciji mednarodnega socijalističnega kongresa nasproten.

V tej resoluciji je jasno načrtana pot, kateri ima slediti proletarijat, v dosego svojega končnega cilja. Če bi jo bili uvaževali uprizaritelji avstrijsko-slovanskega železničarskega kongresa, ki je bil pretečen mesec zbran v metropoli slovanskega šovinizma, v zlati Pragi, potem bi gotovo spoznali škodljivost svojega razdvajevalnega početja. Mi smo pa dobili novo nalogo, namreč s podvojeno marljivostjo in neustrašnostjo iti med mase železniških uslužbencev in jih prepričati o težki škodi kakoršnega koli separatizma.

Prej ko slej mora ostati naše geslo Marxov poziv

Proletarci vseh dežel, združite se!

Mezdno gibanje in draginja.

Elementaren je pojav, ki ga učinkuje draginja na delavski razred. Nezadostna hrana, skoraj popolno pomanjkanje mesa, nadomeščanje dobrih živil s slabimi, to so pojavi, ki jih opazujemo v milijonih družin, posebno pa med delavstvom. V velikih mestih kakor na deželi opazujemo grozno draginjo, ki otežkuje delavstvu življenjske pogoje in ovira povzdigo delavskega razreda.

Vedno manj je onih, ki so vedno trdili, da še ni tako slabo in da se delavcu še vedno dobro godi, kajti prav za prav so trpini podjetniki, ki morajo ustrezati brezmejnemu željam delavstva. Kako rado se je pisalo o poželjivosti delavstva, ki noče pjenjati in ki vedno nastopa z novimi zahtevami. Če cene še tako naraščajo, vendar trde vedno zagovorniki današnjega družabnega reda, da vendar mezde še hitreje naraščajo, tako da prav za prav draginjo le oni občutijo, ki so navezani na stalne plače in morajo le s temi računati pri svojih izdatkih, med tem ko delavstvo vsako podražje takoj paralizira z višjimi mezdami katere izsili potom svojih organizacij in sicer kar v dvojni in trojni meri.

Te trditve so kar na mah utihle. Dejstvo draginje se danes namreč ne da več

utajiti. Njen vpliv se čuti celo v tako visokih krogih, ki lahko računajo s trikratnimi dohodki onih, ki jih dobiva delavec. Draginja je postala tako splošen pojav, da se z njo celo utemeljuje potrebo povišanja plač vladarjem, ki tudi doslej niso dobivali be-raških plač. Najzagrizenejši zagovorniki današnjega družabnega reda so utihnili in ne upajo se več trditi, da draginja ne vpliva tako težko na delavski razred, da postaja zanj skrajno nevarna. Vsekakor pa še vedno straši po glavah nekaterih misel, da za delavski razred vendar draginja ni posebno občutna, ker ima v svojih organizacijah moč, potem katere lahko uredi svoje dohodke ter jih spravlja v ravnotežje draginjskimi zahtevami.

Gotovo je, da poznamo vrednost naših strokovnih in gospodarskih organizacij in to vrednost tudi cenimo, vendar pa bi bilo napačno, če bi se od njih zahtevalo nemogoče, če bi se pričakovalo, da bodo one od nas odvrnile mogočen vpliv draginje. Pred vsem je treba pribiti, da je žalibog še velik del delavstva, ki stoji izven naših organizacij, ki se celo v nasprotnih organizacijah da izrabljati proti svojim lastnim koristim, vsled česar je moč delavstva zdatno slabša kakor bi jo slednje rabilo, če bi hotelo doseči takih plač, ki bi res odgovarjale draginjskim razmeram. Kdor pozna gospodarsko življenje, bo tudi vedel, da strokovne organizacije izrabijo svojo moč in svoj vpliv le v časih splošne prosperitete, ne pa v časih krize, kakor smo jo imeli v zadnjih letih. Prilagoditi plače cenam ni tako lahko kakor si morda posamezniki predstavljajo če le površno opazujejo razmere. Boji strokovnih organizacij nas morajo privedi do *tarifnih pogodb*, to se pravi omogočiti nam morajo dogovore glede pridobljenih zahtev za več let, kajti drugače bi jih ne bilo mogoče vzdržati napram stremljenju podjetništva, ki vedno želi privedi delavstvo zopet na nekdanje neugodnejše stališče. Tarifne pogodbe so predpogoji za akcije strokovnih organizacij vedno širših krogov organiziranih, so in ostanejo potrebne v strokovni politiki. Tarifne pogodbe so trajni dogovori, in zagotavljajo delavstvu gotove plače tudi v časih krize, zagotove pa tudi enkrat dogovorjeno mezdo za gotov čas, omogočijo toraj le izjemno prilagodenje splošnemu povišanju cen. Iz tega sledi, da ni ugovor resničen, da samo oni trpe pod vplivom draginje, ki imajo stalne plače, med tem ko ni dvoma, da danes nihče ne občuti tako draginje v gospodarskem oziru, temveč tudi v kulturnem, kakor ravno delavstvo.

(Konec prihodnjic.)

Nezadovoljnost pavsod.

»Ljudstvo je zadovoljno in le, hujskači« so, ki ga vznemirjajo, to je kapitalistični argument, argument tistega v zlatu brodečega kapitalizma, ki je gluh za vse, kar se godi okrog njega in ki ne vidi groznih ljudskih valov, katere on sam višje in višje zbija. Nevihta na vseh koncih in krajih. Draginja najnujnejših življenjskih potrebščin narašča od dne do dne in »po božji volji« postavljeni merodajni faktorji nimajo in ne čutijo druge potrebe, kakor razširjati in izpopolnjevati *varnostne priprave* proti »notranjemu sovražniku«, ki podoben smrti preži v krvavem obzoru. Topi in puške na eni strani, glad in beda na drugi, to je svetovna slika, ki jo lahko opazi vsak, komur ni blišč zlata ali pa gladna jetika vzela vid. Tisoče in tisoče železničarjev nestrno čaka končno rešitev, pa bodisi tako ali tako. Par dni je še-le, ko so južni železničarji za trenotek odložili bojno orožje, ker se jim je obljubilo takojšnjo rešitev najnujnejših potreb in že so segli bosensko-hercegovinski železničarji po ravno tistem orožju, da od slepe kapitalistične uprave izprešajo potrebno za življenske zahteve, ker jim draga aneksija ni bila v stanu napolniti lačnih želodcev. Revolucionarje in puntarje jih imenuje uradni jargon in mesto kruha in mesa jim obljubujejo obsedno stanje, odpust iz službe,

razpust organizacije, onega edinega sredstva, ki naj jih brani nečloveškega izkoriščanja. Vse pa v imenu kulture, ki je stala avstrijske narode milijone in milijone krvavo zasluženega denarja in od katere so imeli dobiček le posamezni družabni parasitje. V Nemčiji vré in v Berlinu so se vneli pravcati poulični poboji, katerih vir so neznosne gospodarske razmere. Kovinska industrija grozi in če svoje grožnje uresniči, bo stalo v kratkem 500.000 kovinarskih delavcev na cesti neposredno pred zimo brez stanovanj, brez obleke in hrane. Bede ni, hujskači so, ki tirajo neštete množice v obup. Reprezentant vseslovanske ideje, krvolok Nikolaj se pripravlja, da zaslužni celo pokrajino pridnega in naprej stremečega finskega naroda, vse v imenu kulture, one proklete kulture, ki jo proklinja tisoče in tisoče nesrečnih žrtev v oddaljenih podzemskih rovih Sibirije.

Španski narod vzdiga glavo, da se reši rimskega jarma, ki ga je tlačil stoletja in privedel nekdanj bogato državo na rob propada. In tako je še cela vrsta narodov in držav, ki so site neznosnih razmer, katerih vir je povsodi navzgor hiteče kapitalistično izkoriščanje.

Hujskači so, ki hujskajo narode! Tudi mi se strinjamo s to trditvijo, le s to razliko, da vidimo in slišimo hujskače prav tam, kjer se ta klic pojavlja. Ker pa ni pričakovati, da bi to hujskanje pojenjalo, bi bilo dobro, da si izkoriščani sloji podajo čim preje roke, kajti hujskanju bo treba napraviti konec na vseh koncih in krajih, da bo res produktivno ljudstvo lahko mirno in nena-hujskano živelo sadove lastnega truda.

Kaj je dovolila južnozelezniska uprava svojim delavcem.

Koalizirani širokoustneži so dne 15. septembra t. l. na vse mogoče načine skušali nahujskati uslužbenca in delavce v pasivno resistenco češ: prej se ne sme jenjati dokler tudi delavci kaj ne dobe. Da je bila ta ljubezna do delavstva zgolj hinavščina, so pametni delavci takoj spoznali, saj vendar »svoje« gospode poznajo do pičice. In da so imeli prav, sedaj najbolj uvidevajo. Dne 20. septembra so puhloglavi ošabneži stisnili rep med noge in njih širokoustno junaštvo se je spremenilo v pasjo ponižnost vzlic temu, da jim je uprava izjavila, da na njihove zahteve ne more delavstvu ničesar dati. Seveda je gospode, ki so imeli najpoštenjši(?) namen se lišpati s tujim perjem, taka izjava jezila, ker jim je bilo z njo odvzeto gnjusno sredstvo, s katerim so hoteli krošnjari med nižjimi uslužbenci.

Strokovna organizacija je pa imela že pred 20. septembrom zagotovilo, da se bo zahtevam delavstva ugodilo in je k temu zagotovilo 20. septembra še nekaj pridobila.

V naslednjem objavljamo pridobljene koncesije za delavstvo. Glede dopustov veljajo točke 2 in 3 za vse uslužbenca.

Št. 9004/S.

428

Določbe glede dopustov.

Določbe okrožnice 331 A 1908 glede »določb za dovoljevanje dopustov« in okrožnice 216 A 1909 glede dopustov delavcem, se z veljavo od prihodnjega dopustnega leta, to je od 1. aprila 1911 sledeče izpopolne od-nosne spremene:

1. Uradniški aspiranti dobe, če so najmanj eno leto zaposleni v družabni službi in če so napravili predpisane izpite ter če služba dopušča, odmorni dopust osmih dni. Oni uradniški aspiranti, katerim izpiti niso predpisani, dobé, če dopuščajo službene razmere ravno tak odmorni dopust, če so najmanj eno leto nepretrgano zaposleni v družabni službi.

2. Službe prosti dnevi, ki z ozirom na veljavne predpise pripadajo družabnim uslužbencem, se slednjim ne smejo vračunati v odmorni dopust, če so slučajno padli v začetek ali pa na konec dopusta.

3. Uslužbenec, ki je imel v teku dopustnega leta tudi orožno vajo, dobi vzlic tej tudi še dopust, če to službene razmere dopuščajo.

4. Diurnisti (pisarji) imajo pravico do ravno istega odmornega dopusta kakor je določen za poduradnike, če to služba dopušča.

5. Stalni delavci dobé odmorni dopust z ozirom na službene razmere, če so nepretrgano v družabni službi

po 3 letih	3 dni
» 10 »	6 »
» 20 »	9 »
» 30 »	12 »

Vse določbe okrožnice 331 A 1908, odnosno okrožnice 216 A 1909, ki niso tu omenjene, ostanejo nespremenjene v veljavi.

Dunaj, dne 28. septembra 1910.

Vodja generalnega ravnateljstva:

Kaizl I. r.

Št. 9005/S.

431

Uvedba I. dodatka k provizijskim pravilom za delavce.

Upravni svet je na svoji seji dne 22. septembra 1910 po mojem predlogu sklenil uvedbo I. dodatka k provizijskim pravilom za delavce, katerega določbe se v naslednjem objavljajo.

I. dodatek k provizijskim pravilom za delavce. c. kr. priveligirane južne železnice iz leta 1910.

Člen I.

Sledeči novi paragraf je vzeti kot § 34 a provizijskih pravil za delavce.

§ 34 a.

Posmrtna četrt.

1. Vdovi umrlega člana provizijskega sklada pripada, če je do njegove smrti živel z njim v skupnem gospodarstvu, ali pa če je plačala pogrebne stroške, brez ozira na vse druge v pravilih zajamčene pravice še posmrtna četrt v višini trikratnega mesečnega zneska katerega je prejemal član kot provizijo.

2. Če ni vdove, ali pa če vdova z ozirom na določbe 1. točke tega paragrafa nima pravice do posmrtna četrti, potem pripada slednja v celoti onemu zakonskemu nasledniku umrlega člana, kateri je z njimi do konca živel v skupnem gospodarstvu ali pa kateri je za umrlega plačal pogrebne stroške.

3. Če ni oseb, ki so označene v 1. in v 2. točki, in bi bile opravičene do posmrtna četrti, potem pripada slednja istemu, ki lahko dokaže, da je stregel umrlemu pred smrtjo, ali pa da je plačal zanj pogrebne stroške iz lastnih sredstev.

4. Če bi bilo treba razdeliti posmrtno četrt med več oseb v smislu 2. odnosno 3. točke tega paragrafa, potem določi višino posameznih delov posmrtna četrti generalno ravnateljstvo c. kr. priv. južne železnice.

Člen II.

1. V § 8, III. 2 je postaviti za besedo »vzgojevalni prispevek« »posmrtna četrt«.

2. V § 36, je postaviti v prvem odstavku po besedi »odpravnina« »posmrtna četrt«.

3. V § 37, 1, je postaviti po besedi »vzgojevalne prispevke« »posmrtna četrt«.

Člen III.

Ta dodatek stopi v veljavo s 1. oktobrom 1910.

Po en iztis tega dodatka se ima vročiti vsakemu članu provizijskega sklada, za delavce; v to svrhu potrebno število izvodov je naročiti do 1. novembra 1910 pri materialnem skladišču na Dunaju.

Dunaj, dne 28. septembra 1910.

Vodja generalnega ravnateljstva:

Kaizl I. r.

Gotovo je, da južnozeleznisko delavstvo s tema okrožnicama ni rešeno gospodarskih teženj, ki ga tlačijo, vsekakor pa dokazujeta, da je z vzajemnim in taktičnim delom mogoče vse doseči po starem pregovoru, ki pravi: »Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača«.

DOPISI

Nabrežina. Dne 27. sept. so v Nabrežini v gostilni g. Nemca tržaški narodnjakari sklicali shod ali kakor so se izgovarjali, zaupni sestanek za ustanovitev podružnice »Zveze jugoslovanskih železničarjev«. Prišla sta g. Škrjanc in še en drugi, kateremu pa se menda ni zdelo vredno predstaviti se in ga tudi »tovariš« Škrjanc ni predstavil. Nabrežinskih železničarjev se je zbralo okoli 50, ker so bili radovedni, kako jih rešuje Z. J. Ž. Čakali so mirno do 8³⁰, delali svoje dotipe, ter so bili prijetni, naj otvori shod. Sodrugi Zei se oglasil k opravičniku ter vpraša g. Škrjanc kako da morajo sklicati v Nabrežini društven shod ker se nobenega člana nimajo, na kar g. Škrjanc odgovarja, da ni društven shod, temveč zaupni sestanek in da se tudi predsedništvo ne more voliti, nakar je padlo nekaj opazk od strani soodr. Zei proti Škrjancu kar ni bilo ravno prijetno zanj.

Nato povzame besedo soodr. Prijatelj ter opominja navzoče, da naj se zadržijo mirno, ter hladnokrvno ker pri nas ni navade proti 2 osebam nastopati kakor je to v »Narodnem domu«. Pozval je Škrjanc naj kaj pove o njihovi pasivni rezistenzi, in ker so navzoči tudi nekateri gosp. uradniki, misli da bode stvar zanimiva. G. Škrjanc je dobil korajžo ter začel prav sladko govoriti od ljube domovine in povdarjal, da se mora slovenski delavec odstraniti od socialno-demokratske organizacije, ker da ni naredila za osobe dosedaj nič in je pri zadnji pasivni rezistenci celo krumirila. (Hrupen ugovor vseh zbranih.)

Omenjal je tudi, da je gosp. ravnatelj Kaizl dal izjavo odboru, ki se je pogajal, da jim ne more in ne sme več dovoliti, ker je strokovna organizacija železničarjev to prepovedala. (Medklic: laž!) Potem se nekaj narodnih fraz in Škrjanc je končal. Gospod uradnik Veljak prosi zastopnike strokovne organizacije železničarjev pojasniti ter omenja, da on ne more razložiti, kdo ima prav.

Sodrugi Prijatelj razloži stališče, katero je zavzela strokovna organizacija napram tej novi koaliciji in protestira proti predbacivanju krumirstva. Nadalje omenja, da so bili leta 1907 tudi uradniki v koaliciji, katero so pa potem zapustili in se združili z žoltimi organizacijami katerih stremljenje je, ne pomagati uradnikom, temveč ugonobiti strokovno organizacijo železničarjev.

Ovrgel je tudi laž g. Škrjanc, da je gosp. generalni ravnatelj Kaizl omenil pri pogajanjih z uradniki, da jim ne more in ne sme več dati, kar so zastopniki strokovne organizacije in z njimi koalirana društva to prepovedala, ker takih sredstev se mi v boju ne poslužujemo.

Sodr. Zei opozarja Škrjanc, da on sploh nima pravice govoriti okoli železničarjev ker je že večkrat svojo barvo menjal, omenja tudi, da ga je soodr. Kopač že večkrat v »Železničarju« ožigosal in ga Škrjanc še ni tožil. Škrjanc je izjavil, da on nocoj konstatira, da je soodr. Kopač lažnjivec, in da je on po dr. Mandiču vložil tožbo proti njemu na 29/12 1909. (Tožbo pa je vložil šele 31. avgusta 1910. Op. ur.) Nadalje omenja kako so gospodje uradniki delali pasivno rezistenco, ter zamude opravičevali na račun osobe (!) Škrjanc omenja, da bomo tudi mi prišli do pameti (smeh) kakor vsak Slovenec in da smo zapeljani, ter da jih on ima že več v Nabrežini za Z. J. Ž.

Sodrugi Rojc je v šali stavil predlog: »kdor je za Z. J. Ž. naj vzdigne roko«. In vzdignilo se ni niti eno.

Sodrugi Zei omenja še enkrat, trdno se držati organizacije, ljudem Škrjančeve vrste ne iti na limanice, in izraža, da ga prav veseli obračun s to gospodo.

Govorili so še soodr. Furlan in Hladnik, kateri omenja, da se pred leti nobeden narodnjak ni zmenil za slovenske delavce v Trstu ter so ti pri mezdah bojih vedno proti njim nastopali.

Ko je bil shod zaključen, so soodr. zapeli »Rdeči Prapor« in »Bandiera Rossa«. Menimo, da se Škrjancu ne bo tako kmalu zljubilo priti v Nabrežino.

Ljubljana — državna železnica. Za glavo bi se človek prejel, če si nekoliko bližje ogleda gospodarstvo pri tem podjetju. Vedno in vedno se zatrjuje, da narašča deficit na državnih železnicah od leta do leta in človek, ki ima le nekaj trgovskega duha v sebi, bi moral najti vzrokov za ta, državi kakor uslužbencem skrajno neprijeten pojav. Resnici na ljubo bodi konstatirano, da se tudi — žalibog — merodajni gospodje drž. želez. nice trudijo, vendar pa je njih trud popolnoma brezuspešen, da celo podjetju zelo škodljiv. Da se pa ne bo reklo, da kar pavšalno zabavljamo, nam bodi dovoljeno v naslednjem podati nekoliko podatkov, ki bodo okrepili našo trditve.

Kakor splošno znano, je cena lesa jako poskočila in posebno če je kupec državna železnica potem je gotovo, da se jo dvakratno odere. To ve vsak lajik in tembolj bi morali to vedeti »visoki« gospodje, ki so kar pol človeškega življenja gulili šolske klopi. Da pa tega menda ne vedo, dokazuje popolnoma brezmiselnost nabava železniških pragov v tako kolosalnih višinah, kakor je vsaj v področju progovzdrževalnih sekcij I. in II. opazujemo. Po vseh postajah teh dveh sekcij je videti na stotine pragov, ki čakajo svoje usode.

Tam so izpostavljeni vsem vremenskim nevarnostem po tri do štiri leta in kadar končno pridejo v poštev za uporabo — so gnili in skoraj neuporabni. Ti pragi pa stanejo upravo ogromnih sredstev in zato nam je taka manipulacija vse preje kakor vseč, tem manj ker se vedno zatrjuje, da ni denarja če bi bilo treba delavcem dati bori groš.

Ogromno število teh pragov se je pa nakopičilo neposredno pred odhodom bivših načelnikov in oddelkov in morda je splošno mnenje, ki spravlja odhod v zvezo z zabavo, utemeljeno čeprav mi tega ne verujemo in smo hoteli le pokazati, kje bi se dalo prihraniti lepih tisočakov, ki bi delavstvu, primerno razdeljeni, gotovo nekoliko olajšali težko gmotno stališče.

Tudi glede dobrega in preciznega dela, bi morda ne škodovalo, če bi vsak mostiček ne zavzemal tako brezprimerno dolgih časovnih dob in sicer ne samo iz gmotnega, temveč tudi stališča tehničnih zmožnosti merodajnih gospodov. Nam se namreč dozdeva, da je pač nekoliko pretirano, če se za delo, ki bi v najskrajnejšem času, rabilo 14 dni do zgotovitve, maže in mečka kar po tri mesece. Če se na tak način kaj prihrani, se nam zdi jako dvomljivo, vsekakor pa nam ni vse eno, če moramo poslušati ko se privatni ljudje norčujejo ne samo iz uprave temveč tudi iz nas. Nasprotno pa se nam zdi neumestno vedno tarnanje gospodov inženirjev in posebno načelnika, da je kredit izčrpan in da bo treba ljudi odsloviti oziroma jih odpustiti na dopust.

Na eni strani se toraj denar meče na cesto in sicer kar v tisočakah, na drugi pa bi se rado štedilo pri vinarjih. Tako početje po našem, sicer ne merodajnem mnenju, ne odgovarja trgovskim običajem, katere bi smela pač tudi državna železnica nekoliko več vpoštevati kakor doslej, če hoče, da v doglednem času tudi ona zopet ne pride na boben kakor je že bila. Priporočali bi pa tudi gospodom državnim poslancem, da si v časih nekoliko bližje ogledajo razmere v obče in ne samo salonske voze, kajti potem jim bo gotovo lažje v proračunski debati spodbijati akademične trditve železniškega ministra, kakor doslej in potem bodo tudi našli dovolj virov iz katerih bi se dalo zajemati, da se ugotovi opravičenim željam uslužbencev.

Državnoželezniško »uradno kljuse« je zopet nekeje običalo. Ne zanimali bi se zanj, ker nam itak nič dobrega ne privleče. Če pa vzlic temu po njem vprašujemo, potem je temu vzrok c. kr. železniško ministerstvo, ker je izdalo dne 14. avgusta t. l. odlok, vsled ka-

terega se ima provizijonistom provizija nekoliko zvišati. Seveda ta poboljšek ne bo odpravil bede iz vrst provizijonistov, vsekakor pa slednji računajo z njim, ker so tudi oderuhi življenjskih potrebščin že svoje cene prilagodili »povišanim« provizijam. Ker razni hofrati in inšpektorji ne čutijo draginje, potem še to ni zadosten povod, da bi smelo »uradno kljuse« običati v zaprašenih aktih kakega gospoda, ki se sedaj morda odpočiva po trudopolnem večmesečnem delu v kakem letovišču. Morda bodo te vrstice zadostovale, da se »kljuse« premakne in potem smemo morda računati na primeren galop.

Več prizadetih.

Ljudje obračajo — Batagelj obrne. Od kar je otvorjena šentjanska železnica se slovensko časopisje vedno peča z njo. Posebno razmere v kraljestvu nadutega *Bajuka* dajejo vedno povoda kritiki in človek z dravinimi možgani bi mislil, da bo vendar uprava državne železnice posegla v gnojišče in napravila red. Ali kakor znamenja kažejo, uprava sama noče miru in tudi prav nič se ne briga za javno mnenje, ki je vse preje kakor laskavo za njo. Vse kranjske železnice prepušča enostavno nekemu bitju, katero nazivljejo uslužbenci prometnim kontrolorjem, ki je pa vsaj po zunanji obliki bolj podobno piskrovezu. S to »figuro« smo se že večkrat pečali in upravi podali zadostno materiala, da bi lahko uvidela, da možakar absolutno ni zmožen za službeno mesto, katero zavzema. Uprava se pa doslej ni nato ozirala, pač pa skuša izzvati gnilo drevo šentjanskih razmer pri vrhu, mesto da bi se lotila korenine. Telegrafičnim potom je premostila postajnega mojstra *Pipana* kot dodeljeni organ, na svojem mestu je pa pustila vir nezadovoljnosti, postaje vodjo *Bajuka*. Da se je to zgodilo, kar seveda gotovo gospoda *Pipana* veseli, je bilo mogoče le vsled tega, ker je po nalogu uprave proučeval šentjanske razmere protektor *Bajuka*, preje imenovani *Batagelj*. Nam je tako postopanje prav, če bodo pa upravi vseč tudi konsekvence, ki jih bomo iz tega postopanja izvajali, je drugo vprašanje. Po kranjskem vré v raznih postajah in vsi dopisi, ki se nam dopošiljajo se glase soglasno: *Vir nezgodnih razmer je prometni kontrolor Batagelj*. Protekcionistični sistem, ki ga je možakar uvedel, je postal uslužbencem splošno nevaren in prav resno se vprašujejo če je na kranjskih progah sploh še mogoče govoriti o pravnih razmerah. Da se pa ne bo dejalo, da le pavšalno sumničimo, bomo morali menda res začeti objavljati junaške čine tega gospoda, kar smo že nekoč obljubili. Gotovo smo za strogo izpolnjevanje službenih dolžnosti, nasprotno se bomo pa tudi borili z vso brezobzirnostjo proti vsaki korupciji in proti vsakemu protekcionizmu, pa naj izhajajo od koderkoli.

Popravek.

V zadnji številki našega lista smo pod zaglavjem »Trst, kurilnica drž. žel.« priobčili dopis, v katerega se je vrinila pomota glede imena. Bil je strojni mojster *Mally*, ki je nahrulil kurilniškega zidarja in ne Mauthner. *Mally* je rabil izraz: »Sie faule Bestie, faules Schwein« itd.

Ker ne maramo nikomur delati krivice, priobčujemo ta popravek.

Nadprevodnik Ljudevit Jug v Ljubljani. je uslužbenec c. kr. priv. južne železnice, ki ima vse predpogoje, ki so bajé merodajni pri imenovanju poduradnika uradnikom. Kakor namreč v obče znano se pri takih imenovanjih ne vpoštevajo posebno duševnih zmožnosti, če je le kandidat precej odprtih ust, če ima potrebno rutino v plaženju krog čreves svojih predpostavljanih in če — kar je glavno — dobro zabavlja čez socialne demokrate in na vse pretege hvali narodnjakarske frazarje.

Gospod *Ljudevit Jug* ima vse te lastnosti v polni meri in žal bi nam bilo če bi gospodine ne doživel željenega cilja, ko se vendar na narodnjakarskem polju tako trudi, da včasih že težko zmaguje stavljenе naloge uničevanja izbornega Zupančičevega evička.

Njegovim tovaršem, bi pač svetovali, da se ga usmili in mu odzamejo vsaj oni del napornega dela ki mu ga nalaga »društvo sprevodnikov«, ker nobeden njegovih tovaršev v to ni sposoben. Dajte mu vendar več priložnosti za uspešno delovanje v »zvezi jugoslovanskih železničarjev« in potem bomo vendar tudi mi enkrat zajemali iz tiste skleda ki nam jo bo napolnila ta družba dvomljive vrednosti. Dostoj so bili razni *Jugi* prvi, ki so se vsedli k oni skledi, ki smo jo mi polnili z napornim in nesebičnim delom; naj se enkrat stvar premeni.

Le bojimo se, da bomo lahko čakali do sodnjega dne in še dotlej zamanj.

Kamnik -- Pri nas imamo postajenačelnika, ki je vsekakor unikum v svoji stroki. Vsako gospodarsko podjetje dandanes stremi po kar največ mogočem zaslužku in če uvažujemo državnoželezniški deficit, potem se nam zdi, da bi uprava tudi tega podjetja imela dovolj vzrokov gledati na čim večji promet. Gosp. *Repar* kot zastopnik te uprave je seveda drugega mnenja in stoji konsekvantno na stališču, da so ljudje zaradi njega v Kamniku ne pa on zanje. Če bi imel možak kaj soli v glavi, bi pač moral že spoznati, da je njegova domišljija jako podobna oslariji in da je le ta vzrok, da danes nobeden resen človek v Kamniku ne občuje več z njim, ali pa če je že v to primoran, potem le v navročnosti odvetnika (glej Kenda) Gospod(?) s svojimi neotesanimi manirami prav resno zahteva od strank, da naj njemu na ljubo opuste trgovino — ker bajé on težko vidi veliko lesa. Ker seveda ni mogoče ustreči tej pobožni želji, zato je možkar ves iz sebe in stresa svoje sitnosti napram strankam tako, da so ga že do cela site. Ker pa tudi neotesanost in sitne šikane ne povzročijo željenega uspeha, zato si je možak v najnovejšem času prisvojil neko novo odbijalno metodo, ki se pa tudi najbrže ne bo obnesla. Stranke je namreč začel zmerjati s »*smrkarci*«. No, upamo, da mu bo sodnija v Kamniku dopovedala, da taki izrazi niso v čast uradništva, da pa tudi nihče ni primoran jih vtikati v žep, če se to zljubi nadutemu *Reparju*. Radovedni smo, kaj poreče zadostno poznani protektor vseh surovin in po strani tudi prometni kontrolor *Batagelj* k takemu početju. Seveda bo zopet vse laž, gosp. *Repar* pa najpoštenjeji človek vzlic temu, da si ni upal reagirati na »Poslano« v »Rd. Pr.« ko se mu je laž podtikala.

Ali tržaško ravnanje državnih železnice nima toliko trgovskega duha v sebi, da bi napravilo v domači hiši red, ljudi pa, ki niso sposobni za to smisel, enostavno zaklenila v svojo trdnjavo »Tintenburg« sebi in drugim v tolažko.

c. v.

Ljubljanski železniški uradniki

so se menda namenili živeti v bodoče od samih blamaž. Žalostne izkušnje, ki so jih doživeli povodom »svojega« pasivnega odpora, niso na nje prav nič vzgojevalno vplivale, kajti drugače vendar ne bi silili iz ene smešne pozicije v drugo. Dne 21. sept. so se lahko prepričali, da se *zavedni* železničarji ne dajo izrabljati za nesmiselnosti in »vzvišeni ideali«, po katerih baje stremi gospoda, ker so mnenja, da je želodčno vprašanje najbližje življenju. Poraz, ki so ga tam doživeli, jim ni zadostoval in na vsak način si hočejo pridobiti ljubezen uslužbencev vzlic temu, da so jim slednji na nedvomen način pokazali, da jih ne marajo, izvemši ona duševno omejena bitja, katere se zmerja s »postajnimi ekspedijenti« in katerim je ošabno uradništvo zadalo največ bre. Duševni reveži so seveda v blišču uradniških uniform popolnoma pozabili, da je ravno uradništvo, ki se najbolj protivi imenovanju ekspedijentov uradnikom in zato jim morajo biti hvaležni odgovarjajoče njih pasje-ponižni naravi. V dosego svojih ciljev so toraj gospodje uradniki pod izposojeno firmo »zveze jugoslovanskih železničarjev«, sklicali za nedeljo, dne 2. oktobra v areno »Narodnega doma« društven shod, odnosno zaupen sestanek, ki bi imel namen se pečati

z ustanovitvijo podružnice omenjenega društva. Shod je bil sklican za 2. uro dopoldne in gospodje so morali ob pol 4. uri ponovno spoznati, da za njih nesposobnosti na ljubljanskem južnem kolodvoru ne rase potrebna zelenjad. Navzočih je bilo namreč, reči in piši **sedemnajst** bitij, vstevši vladnega zastopnika, zastopnika lista slovenske »intelligence« in nadebudnega organizatorja slovenskega krumirstva in krojaškega pomočnika — gotovo v železničarskih »uradniških« zadevah strokovnjaka — Škerla. Gospodu Planinšku je vzlic tako impozantne vdeležbe seveda greben jako naraščal in pesti, ki jih je tiščal v žepu, so gotovo slaba predznamenja za — bodoče generacije. Nič čudno toraj, da je skušal opravičiti izostanek tako željno pričakovanih uslužbencev z malo lažjo, češ: »Socijalni demokratje so našim ljudem grozili in ker so se teh groženj zbal se ne upajo semkaj«. Gospodu Planinšku bodi povedano, da socijalni demokratje nimajo prav nobenega povoda »njegovih« ljudi odvracati od »njegovih« shodov, ker so — in menda opravičeno — mnenja, da v železniških krogih ni več takih kalinov, ki bi se vsedli na njegov lep. Kar pa jih ima, mu jih pa gotovo iz srca privošči, ker ministrantov, bodisi klerikalnega kakor narodnjakarskega kalibra, ne morejo rabiti. Shoda se pa tudi ni udeležila pomoč iz Trsta, ker menda tudi tržaški železničarji že težko prebavljajo svoje *Skerjance* in *Hochmüllerje* in se opravičeno boje, da bi jim utegnili ljubljanski pajaci obležati v želodcu. Gospoda, pamet toraj. Osnujte si za vaš duševen obzor primeren »pipčarski klub« in oskrbite si učitelja gimnastike po Škerlovem vzoru, kateri vam bo že tako omehčano hrbtenico vzgojil za tisto delo, za katero edino ste sposobni. Če hočete vpoštevati ta dober nasvet, potem vam je tudi naše prijateljstvo gotovo.

Domače vesti

Izpred sodišča. O sodnijski obravnavi v Kanalu proti Cesarju in Jonke poročamo v prihodnji številki.

Narodni »podgani« obesimo v prihodnji številki Švabovo zadevo na nos, da ji bo bolj zadišala.

Narodni delavec gobežda nekaj o socijalnodemokratskem krumirstvu o priliki zadnje žolte pasivne rezistence. Glej ga no, kako zmešane pojme ima ta uboga para, da ne ve več razločevati črno od belega. »Z. J. Ž.« in »Narodni delavec« sicer vedno rohnita proti mednarodni delavski organizaciji in zatrjuje, da je edino pravilna in najboljša oblika organizacij na narodni podlagi. Pri zadnjem pasivnem odporu pa so šla vsa ta načela — če se jih sme tako imenovati — v koš. Združili so se najstrastnejši sovražniki, in v bratskem objemu so igrali komedijo in so bojno sredstvo, ki se rabi le takrat, ko drugo vec ne pomaga, izrabljali le v to, da se obdajo z nekakim sijajem. Sicer je Z. J. Ž. pricapljala za drugimi žoltimi organizacijami šele zadnji dan. Družili so se v bratski ljubezni tudi s tistimi uradniki, ki so ravno ob času pasivnega odpora pisali v svojem glasilu »Oesterr. Eisenbahnbeamten-Zeitung« št. 38. z dne 18. septembra t. l., sledeče: »Vseslovanski železničarski zbor v Pragi je jasno dokazal, da se slovanskim železničarjem še vedno predobro godi. Ne da bi se pečali z živilskim oderuštvo, ne z drugimi nujnimi stanovskimi vprašanji, temveč edinole z uvedenjem češkega, poljskega in slovenskega uradnega jezika v železniško službo«. Sploh pa omenjeni list v dotičnem članku norce brije iz te praške komedije. In s temi ljudmi so se pajdašili tudi naši narodnjakarji. So pač drugi družih vredni.

»Narodni delavec« pa trobi nekaj tudi o vspehih, ki so jih žolte organizacije baje pridobile. Kje pa jih imate? Pokažite nam jih. Smo pač že taki neverjetni Tomaži, da ne verujemo družega, nego kar vidimo. Ko so uradniki stavili zahteve, ni bilo med 24.

točkami niti ene, ki bi zahtevala kaj za delavstvo. In vendar so se tudi narodnjakarski železničarji obesili uradnikom za rep.

Kar pa se je doseglo vspehov, se jih je doseglo le potom naše strokovne organizacije in te koncesije bi bili tudi narodnjaki dobili brez svoje komedije, katero so vpriporili ravno 12 ur preden je potekel rok, ob katerem je obljubila južnoželezniška uprava naznaniti koncesije. Navadno se počaka do dogovorjenega roka in šele potem se udari, če je treba.

Po tej žolti gospodi ni bilo toliko za to, da bi se za železničarje kaj doseglo, temveč le, da igra vlogo don Kišota.

Par »kapacitet« žoltih organizacij si je vbilo v glavo, da hoče na vsak način poigrati malo pasivnega odpora, brez da bi se bilo koga vprašalo. Niti svojih ljudi niso vprašali, temveč so enostavno zapovedali, da se ima vršiti pasivni odpor. Vse te organizacije skupaj pa štejejo komaj kakih tisoč članov, in tej peščici naj bi se pokorila velika in močna organizacija in začela igrati komedijo? Zato je naših članov škoda.

Ker pa nismo hoteli slediti tem pajacom, nas imenujejo izdajalce železničarskih interesov. Kdo pa je večji izdajalec? Ali tisti, ki s previdnim postopanjem varuje železničarske interese, ali pa tisti, ki jih lahkomišelnost izpostavlja nevarnosti? Kdor je le količkaj zdravih možgan, meni, da zadnji. Sicer pa narodnjake železničarji že predobro poznajo, in pri zadnjem pasivnem odporu so jih spoznali še bolj. Vidi se pa iz tega tudi, komu je več mar za strankarske koristi.

Železničarje pa je ta »akcija« poučila o vrednosti žoltih organizacij.

Ljubljanski železničarji! — Draginja življenjskih potrebščin postaja od meseca do meseca neznosnejša. Cene mesu so visoke in vsa znamenja kažejo, da se še povišajo. Delavstvo cele države protestira najodločnejše proti početju agrarnih oderuhov in je dalo svoji nevolji duška na velikanskih, v to svrhu sklicanih shodih. Tudi meščanstvo se je povsodi pridružilo protestom, kajti tudi njemu postaja boj za obstanek od dne do dne težavnejši, vzlic temu, da je bilo do najzadnjih časov vedno slepo napram nevarnostim, ki prete vsemu prebivalstvu s strani kapitalistično agrarnih oderuhov.

Vlada pa se za vse to ne briga in se obnaša kakor bi je sploh ne bilo. Deželni zbor je odklonil nujno razpravo predloga, ki je bil naperjen proti draginji in za odprtje mej, ker gospodje deželni poslanci S. L. S. še vedno lahko kupujejo meso, medtem ko tisoči slovenskih delavcev dobesedno krompirja stradajo.

Meje so zaprte in uvozu argentinskega mesa se dela največje ovire, ker bi baje to veleposestnikom škodovalo, nihče se ne ozira na milijone nemančev, ki ne vedo, če jim bo sploh še jutri mogoče kaj v lonec dejati. Mesto, da se dovoli uvoz argentinskega mesa v državo, se namerava odposlati avstrijske dvorne svetnike, — katere bi mi sicer prav radi zamenjali za argentinske vole, — v Argentino, da bodo na licu mesta razmere — *proučevali*. Poleg tega se pa še namerava dovoliti uvoz mesa le v omejeni meri.

Delavstvo je teh manevrov sifo in zahteva, da vlada napravi takoj potrebne korake. Zato bo pokazalo po

Ljubljanskih ulicah

- - v nedeljo, dne 30. oktobra 1910, - -

da šteje Avstrija poleg veleposestnikov tudi še druge sloje, ki so vsaj toliko pomena zanje kakor oni.

Čas in kraj shoda se bo pravočasno naznanil in je dolžnost vsakega službe prostega železničarja in vsake železničarske žene, da se pridruži manifestaciji.

Kruha zahtevamo za nas in naše otroke!

Eksekutivni odbor
ljubljanskih železničarjev.

Lov na kaline. Pobožni »Slovenec«, glasilo slovenskih revežev na duhu poroča v

številki z dne 5. oktobra t. l. o neki konferenci, ki se je baje vršila dne 2. oktobra v Mariboru. Zastopane so bile na njej, po njegovem poročilu, vse kategorije južnoželezniškega osebja in sklepi, ki so jih tam zbrani farski in razni narodnjakarski podrepaniki sprejeli bodo, če se sme verovati domišljavim Slovencevim urednikom, za upravo južne železnice osodepolni. Mi smo seveda popolnoma prepričani, da se uprava takim grožnjam v pest smeje, ker pač dobro pozna zaščitnike njenih koristi, ki so v prvi vrsti klerikalcji vseh avstrijskih narodov. Hinnavsko pijevo glasilo si upa, opirajoč se na svojo rimsko moralo, blatiti poštene delavce, češ, da se ne zavzemajo zadostno za nižje sloje delavstva, namenoma pa pozabi povedati, da je ravno svojat, ki se zbira okolu njega, edini in glavni vzrok grozne bede, ki seveda najbolj tlači delavstvo. Povejte vendar rimski hinavci, da so vaši zastopniki v državnem in deželnem zboru, ki sklepajo zakone, kateri otežkočujejo življenjske pogoje. Kdo pa podpira z vso vmeno agrarna stremljenja? Vi in vaši prodani mameleki! Sedaj seveda, ko vam teče voda v grlo in s e pri delavstvu zgubili vso zaslombo, si skušate zopet pridobiti zgubljeno pozicijo, ne meneč se zato, da so sredstva, ki jih v ta namen vporabljate, falotska in gnusna. Železničarje bi radi speljali v boj iz katerega bi potem kovali kapital za svoje umazane in vsemu človeštvu škodljive namene. Toraj 1. novembra naj stopijo železničarji v boj, vi pa bodete 4. novembra podpirali v državni zbornici predloge, ki streme po tem, da se uniči železničarjem koalicijska svoboda. Zato sveto početje rabite argumentov in te naj vam nudijo železničarji sami. Če bi vas res brigala beda železničarjev potem ste v prvi vrsti vi, ki bi jim lahko pomagali. Ker pa tega nečete, zato vpijete po stari roparski navadi: Primite tatu....

Zavedni železničarji pa to vašo takotiko prav dobro poznajo in ogibali se bodo slej ko prej vaše izdajalske »Prometne zveze« kakor steklega psa.

Železničarski strokovni tečaj v Ljubljani. Kakor lanijsko leto se je tudi letos 1. oktobra zopet otvoril železničarski strokovni tečaj. Priglasilo se je 37 slušateljev in to je dokaz, da ljudje umevajo potrebo strokovne naobrazbe. Seveda bi tak tečaj v Ljubljani ne bil mogoč, če bi izobraževalni faktorji ne posegli z brezprimerno požrtovalnostjo vmes. Glavna zasluga, da se je ta tečaj omogočil, gre ravnatelju obrtno-strokovne šole, gospodu Šubicu, ki je tudi letos dal potrebne prostore brezplačno na razpolago. Pa tudi učne moči so prevzele s poukom tako težko nalogo, kakor jo more prevzeti le komur se gre res za splošno ljudsko naobrazbo. Če uvažujemo, da se je vabilu odzval gosp. profesor Reischer, ki je poleg svoje profesure uposlen še na nešteti poljih, če se je odzval mestni elektrik gosp. Kunaver, kateri ima tudi jako naporne službene posle in strojni komisar drž. žel. gospod Hess, kateri ima jako odgovorno službo pri svojem podjetju, potem moramo konstatirati, da je zgolj človekoljubje, ki je odločevalo še pri sprejemu pouka v železničarskom strokovnem tečaju. Sad tako požrtovalnega dela tudi ne more izostati.

INOZEMSTVO.

Velika stavka francoskih železničarjev.

Na francoski severni železnici je izbruhnila stavka in je prešla tudi že na zapadno železnico. Promet med Parizom in severnimi pomorskimi mesti, potem Anglijo, Nemčijo, Belgijo, Nizozemsko, Švedijo in Norvegijo je prekinjen. Tukaj se vidi, kaj pomenja kulturno središče kakor je Pariz, še bolj pa, kaj premore delavska solidarnost.

Francoska severna železnica je last delniške družbe. Koncesionirana je bila 1845 in sicer pariškemu Rotschildu in tyrdkam Hottinguer & Co, Charles Lafitte, Blount & Co.

Koncesija traja 99 let to je do 1. 1950. Na prograh te družbe je najživahnejši pro-

met. Dolžina vseh teh prog znaša 3993 kilometrov in od teh je 3763 km. na francoski, 170 km. pa na belgijski zemlji.

Kapitalistična vlada je vsa iz sebe in se trudi na vse kriplje, da potlači stavko. V to svrhu je iz »vojaških ozirom« sklicala stavkujoče železničarje pod orožje in jih hoče prisiliti k stavkolomstvu s tem, da jih podvrže vojaškemu kaz. zak. Služba za domovino je torej enaka službi za delničarje!!! Ni izključeno, da nastanejo vsled tega še večje komplikacije.

Iz Pariza se poroča, da je stavkin odbor železničarskega sindikata sklenil pozvati železničarje vseh prog, da nemudoma stopijo v splošno stavko.

Delegatje vzhodne in orleanske železnice so dospeli v Pariz in izrazili solidarnost s stavknjočimi tovariši severne železnice. Na shodu se je sklenilo, vstrajati v stavki, dokler se ne ugoti vsem zahtevam železničarjev.

Uradni list javlja, da je izmed osebja severne železnice 1369 nastavljenec višjih in 27.860 nastavljenec nižjih razredov poklicanih k 21-dnevnim orožnim vajam. Vlada »opravičuje« ta korak s tem, da more v vojaški obveznosti se nahajajoče železniške nastavljence tudi v mirnih časih poklicati pod orožje.

V sledečem podamo nekaj uradno precejenih brzozavnih poročil.

Pariz, dne 11. oktobra ob 2. uri zjutraj. Uslužbenci severne železnice so imeli shod, na katerem so sprejeli sledeči dnevni red: Ker niso vsi pri ravnateljstvu napravljeni koraki imeli željenega uspeha in se ni zboljšalo položaja uslužbencev, se sklepa stopiti v Parizu takoj v stavko. Delo se zopet sprejme šele tedaj če bo ravnateljstvo ugodilo vsem zahtevam in uslužbenci se zavezujejo, da se ne bodo pokorili morebitni mobilizaciji.

Pariz, 11. oktobra (ob 1/2 8. uri dopoldan). Ob 6. uri 10 min. je iz Calaisa došel sem) kaj en vlak z 20 min. zamude. Strojevodja je zvedel o stavki v Amiensu, kjer je videl, da je postaja z vojaštvom zasedena. V vlak so se vsedli vojaki, ki so zasedli postaje do Pariza, da vzdrže mir. Vlak iz Bruselja še ni došel. Poštno službo se opravlja s pomočjo avtomobilov.

Pariz, 11. oktobra. 8000 uslužbencev državne zapadne železnice je priredilo shod na katerem je bilo sklenjeno, da se proglasi splošna stavka, ki ima toliko časa trajati, da se ugoti vsem zahtevam. Nadalje so sklenili, da hočejo vplivati še na one tovariše ki so še v službi, da tudi oni stopijo v stavko.

Pariz 12. oktobra. Uslužbenci vzhodne železnice so sklenili danes opoldne stopiti v stavko.

Pariz 12. oktobra. Uslužbenci železniške družbe Pariz-Lyon-Mediterranée so sklenili se vdeležiti splošne stavke. Začetek stavke se je določil za glavne proge ob 6., za lokalne pa ob 8. uri zvečer.

Pariz 12. oktobra. Za nadzorstvo prog severne železnice je v porabi 1500 vojakov, ki so pod poveljem brigadnega generala.

Pariz, 12. oktobra. 3000 železničarjev v Lillu je sklenilo stopiti v stavko. V Arrasu narašča število stavkujočih. Železničarji v Lensu so sklenili, da se pridružijo stavki. V Laonu je stavka splošna. 2000 delavcev strojne delavnice v Hellemesu pri Lille je ustavilo delo.

Pariz, 12. oktobra. Zveza uslužbencev mestne podzemne železnice je sklicala za danes zvečer shod, da se na njem razpravlja o položaju. Vlada se boji da se bo na tem shodu sklenila pridružitve stavkujočim železničarjem.

Pariz, 12. oktobra. Z ozirom na odredbe ki jih je izdal železničarski sindikat, je skoraj gotovo, da se promet ustavi na vseh progah.

Pariz, 12. oktobra. Na severni železnici je stavka splošna. Na vzhodnem kolodvoru je nekaj uslužbencev kateri se niso pridružili stavkujočim. Na kolodvoru Mont-Parnas delo popolnoma počiva. Na kolodvoru St. Lazaire je vsled stavke promet jako oviran. Na orleanskem in Lyonskem kolodvoru vlada popoln mir in se vrši redna služba.

Pariz, 12. oktobra. Osojbe nočne službe na državni zapadni železnici je dopoldan sklenilo da se polnoštevilno pridruži generalni stavki.

Kapitalistično časopisje hujska.

Pariz, 12. oktobra. Meščansko časopisje z malimi izjemami odobrava odredbe vlade posebno one, ki temelje na zakonu z dne 28. decembra 1880, kateri določa, da ima vl da pravico prevzeti osobe in material v lastno upravo.

Pariz iz prometa popolnoma izključen.

Pariz, 12. oktobra. Vlaki ne prihajajo in ne odhajajo, tako da je promet v vsem mestu prenehal. Najbolj občutno se pojavljajo posledice stavke pri aprovizaciji, ker tudi vlaki z živili izostajajo.

Monarhistični listi izrabljajo železničarsko stavko v napade na republiko in parlamentarizem.

Vse tajne sile so na delu, da obvarujejo denarni žakelj kapitalistov vsake, tudi najmanjše izgube. Kakor povsod, tako tudi na Francoskem hujska meščansko in kapitalistično časopisje proti stavkujočim, vlada pa voljno izpolnjuje želje nenasitnih pošasti. Hud boj je, ki ga bijejo francoski železničarji in vkljub vsemu nasprotstvu morajo vendar priti do zmage.

O nadaljnjem razvoju velepomembnega boja bomo poročali prihodnjic.

Graduirana inteligenca in gospodarski boji.

Naši čitatelji se bodo gotovo čudili ko bodo čitali ta naslov, kajti po naših krajih, kjer je, — kakor nekaterniki trdijo — kultura jako razvita, doslej pač še nismo imeli dostikrat prilike mešati inteligenčno vprašanje v gospodarske boje. Vsekakor pa se nam dozdeva, da se tudi mi hitrih korakov bližamo tistim časom, ko bo, hočeš nočeš, tudi takozvana graduirana inteligenca, po naših pojmi duševni proletarijat, morala skušati, da se seznani z modernim gospodarskim življenjem in v logični posledici tudi z modernimi gospodarskimi boji. Pravimo, da bo morala skušati in ta trditev je opravičena.

Nepobitno dejstvo je, da se naš današnji kapitalistični družabni red v zadnjih desetletjih jako hitro razvija. S tem razvojem računa tudi danes vsakdo, kdor ima zdrave možgane, pa bodisi kapitalist ali pa nemanič. Kapitalist skuša s svojega stališča svojo gospodarsko moč kar najbolj ukrepiti in ker jih je v tem razredu gotovo le neznatno številec, ki bi si upali željeni cilj doseči potom lastne moči, zato se medsebojno družijo v kar najmočnejše mogoče družbe. Neznatne akcijske družbe, ki so še pred nekaj leti reprezentirale denarno moč vsaj v gotovih podjetjih, so danes neznatni pritlikavci, če se zopet medsebojno ne družijo v velikih kartelih, ki obsegajo ne le dotično industrijo ene ali par dežel, temveč kar cele države. Pa tudi te velike gospodarske oblike ne zadostujejo več tajnim namenom kapitalistične družbe in kaj glasno se pojavlja v zadnjih letih želja, združiti gotova produkcijska podjetja celega sveta v eno samo močno družbo. Pri nas se je to pojavilo pri produkciji petroleja in če po božna želja ameriškanskih milijarderjev še danes ni uresničena, potem je popolnoma gotovo, da bo v najkrajšem času ta sedanja želja gotovo dejstvo. Če pa temu razvoju sledimo s trezno glavo, potem pri najtočnejši sleditvi ne bomo našli tistih pojavov, ki so baje — vsaj po trditvi rojenih voditeljev narodov — neobhodno potrebni za razvoj posameznika kakor skupnosti.

Gotovo dejstvo je, da ima vsak narod sveto dolžnost stremeti po tem, da se duševno in gmotno razvija kar najbolj, to pa zaradi tega, ker bi v nasprotnem slučaju propadel v gospodarskih bojih napram drugim narodom. Propadel bi pa tudi tisti narod, ki bi morda imel najvišjo kulturo, razvito industrijo in bi bil tudi gmotno dobro podprt, če bi se postavil na stališče, da se hoče s

svojo lastno močjo povspeti nad druge narode. V današnjih časih velikanskih, kapitalistično - močnih trustov bi bilo to nemogoče. Ker pa tako naivnih narodov ni več, zato lahko vsak dan opazujemo, kako se družijo angleški kapitalist z ameriškim, nemški s francoskim, ruski z japonskim itd. itd. Vidimo pa tudi, da je najumazanejši žid dobro došel v najboljši katoliški družbi, kakor se tudi mohamedana ne prezira, če je prinesel seboj potrebni drobiž. Narodnostno in versko vprašanje je toraj v teh krogih enkrat za vselej rešeno in živ krst ne vpraša svojega soseda v trustovskih in kartelnih občinah zborih od kje da je in kaj je.

Vsekakor je pa versko in narodno vprašanje tudi v kapitalističnih krogih orožje, ki prihaja v gospodarskem razvoju proketo v pošte. Kakor so kapitalisti medsebojno spoznali, da je mešanje gospodarskih vprašanj z verskimi in narodnimi vprašanji *zanje* nesmiselno, so vendar ob enem uvideli, da bi bilo njih stališče tudi že v današnjem družabnem redu precej kočljivo, če bi teh vprašanj ne bilo in če bi se človeštvo pečalo z materijo več kakor z ideali. Zanesiti je bilo toraj treba ta vprašanja v nižje kroge in jih tam razvpiti perečim. V vrstah manuelnega delavstva je bilo to sicer precej težko in danes lahko konstatiramo, da je le malo odstotkov delavstva, ki bi se resno pečalo z verskim in narodnim vprašanjem, kajti boj za obstanek je te »neinteligente« privedel veliko preje do one stopnje duševnega razvoja, kakor takozvane graduirane inteligente. Seveda graduirana inteligenca ni sama temu vzrok, nasprotno je vse obvladajoči kapitalizem poskrbel, da se mu ta edina in zadnja opora vzdrži, pa bodisi kakorkoli. Prilastil si je šolo, ono najvažnejšo postajanko v človeški družbi in z vso energijo se zavzema zanjo na najrazličnejše načine. Pred vsem pazno skrbi, da jo ni mogoče izviti jezuitskemu vplivu raznih konfesij, kajti to mu jamči, da široke mase ljudstva ne dobe one dobre podlage, potom katere bi bil mogoč nadaljni svoboden razvoj, poleg tega pa se mlademu naraščaju vcepi v nepokvarjena srca oni pasji čut, ki je predpogoj kapitalistične nadvlade. Nadalje skrbno zapira vrata višje izobrazbe vsem onim, ki se mu zde nevarni in to je v prvi vrsti delavstvo. Otrokom delavstva se toraj na vse mogoče načine otežkuje trnjeva pot do zadostne duševne hrane in v glavnem z gmotnimi težkočami.

Če se pa vzlic temu posreči posameznikom zlezti, na površje potem je s pridobljenim zrelostnim izpitom pridobljen tudi gmotno vzgojen čut odvisnosti in slepe pokorščine napram lažnjivi avtoriteti. Na ta način vzgojena graduirana inteligenca stopa potem v življenje brez najprimitivnejšega poznanja slednjega, pač pa navdahnjena s precejšno porcijo domišljavosti, opirajoči se na — šolska spričevala.

Da ti ljudje toraj nimajo pojma o resnosti boja za obstanek, je pač naravno in vsled tega ne zaslužijo zasmehovanja, pač pa pomilovanja. Naj se li toraj čudimo, če ti naivni ljudje upajo, da jih bodo razne narodnjakarske ali pa klerikalne korifeje rešile gmotne bede, v katero se od dne do dne globlje pogrezajo? Gotovo ne. Kaj naj porečemo, če nam tak »modrijan« z vso resnostjo trdi, da gospodarski boji nimajo s politiko in narodoostjo ničesar opraviti. »Mi smo sedaj železničarji«; je trdil gospod Borštnar v »Narodnem domu«, ko se ga je opozorilo, da so se slovenski železniški uradniki oprijeli za *Malikove* in *Wastianove* škrice, pomislil pa ni, kako žalostno duševno spričevalo je s tem izrekom zadal sebi in svojim tovarišem. In kakor je gospod Borštnar, tako jih je tisoče in tisoče v državnih in privatnih podjetjih, pri železnicah in v drugih uradih, med Slovenci kakor med Nemci, med katoličani in mohamedani, katerim se je onemogočil svoboden razvoj duha in za katere morajo danes drugi misliti, ki bi pri zdravih razmerah gotovo ne bili v to poklicani.

»Kaj nam sedaj politika in volitve mari«, je dejal neki drug gospod. Gotovo pa

si ni bil v svesti, da ga je zbog tega izreka pomiloval poleg njega stoječi skladišni delavec, ki seveda ni »graduiran inteligent«, vsekakor pa vsaj toliko pojmi o političnem a b c, da ve, da je končna rešitev perečega železničarskega vprašanja v zvezi s politiko, kajti dokler državni zbor zadeve ne bo rešil, toliko časa tudi opravičena nezadovoljnost ne bo zginila iz vrst železničarjev. Ve pa tudi, da bo le tak državni zbor zadevo za železničarje ugodno rešil, ki se bo zanimal nekoliko manj za zahteve militarizma in dreadnoughtov nekoliko več pa za ljudsko izobrazbo, za socijalna vprašanja in druge take stvari, ki so za široke mase ljudstva, toraj tudi za »graduirano inteligenco« življenjskega pomena. V tistem državnem zboru seveda ne bodo smeli sedeti *Hribarji* in *Susteršiči*, pa tudi ne *Maliki* in *Wastiani*. Da je ves državni in družabni aparat enak stroju, katerega zobje poprijemljejo drug v drugega, to se seveda človek ne uči na gimnaziji ali v realki in tudi z odliko napravljena matura ne odpravi sveta ozkega duševnega obzora, ki nikakor ne odgovarja dejanskim svetovnim razmeram. To dejstvo pa je, s katerim se bo — morda nehote — morala pečati tudi »graduirana inteligenca«, če bo hotela, da ne bo šlo kolo časa preko nje.

Kakor je združen svetovni kapitalizem, — in tega ne bo mogel menda nihče tajiti — ravno tako se bo moral svetovno združiti svetovni proleterijat, če bo hotel kot drugi razred strmoglaviti prvega. Vse kar je med obema, bo zginilo iz površja in ker se kot nemanič ne bo moralo pridružiti prvemu, bo naravno utonilo v drugem vzlic »graduirane inteligence« in maturitetnih spričeval.

Če toraj to vemo, in kot istinito pripoznamo, potem je pač nesmiselno iskati opore kjer je ni in kjer nam preti le žalosten neizprosni pogin. To pa je v vseh narodnjakarskih in v vseh verskih strankah, ki v bistvu niso nič drugega kakor skrbno zakriti kremplji mačka kapitalizma.

Pasivni odpor v Bosni.

Kakor smo že v zadnji številki poročali, so pričeli naši bosenski tovariši dne 23. p. m. s pasivnim odporom. Kdor pozna azijske razmere, ki vladajo v »konstitucionalni« Bosni, se temu pojavu ne bo čudil. Čuditi se pa mora vsakdo, da so naši tovariši prosili celo vrsto let težak jarēm Burianove vlade s tako brezprimerno potrpežljivostjo. Končno je dosegla tudi ta potrpežljivost določeno mejo in združene organizacije so stavile zahteve.

Bosenska vlada, takih pojavov nevajena, je mislila, da se da opravičeno gibanje zadušiti kar z običajnim terorizmom, pozabila je pa pri tem, da so verski gibanja tako ukoreninjeni in globoki, da jih sploh ni mogoče udušiti. Razpustila je organizacije, uničila časopise, skratka vporabila je vsa ona sredstva, ki jih ima kapitalistična država vedno na razpolago, da z njimi varuje koristi izkoriščevalcev. Toda varala se je. Organizatorični duh je danes tudi v Bosni že dosegel ono višino ki jo rabi proletarijat, da lahko vstraja v boju za obstanek. Devet dni se je delalo »po predpisih« in končno je morala uprava bosensko-hercegovinske železnice vpoštevati skromne zahteve svojih uslužbencev. Enemu delu zahtev je takoj ugodila in obljubila je tudi uvaževati še ostale zahteve. Bosenski železničarji so se hrabro borili in s tem pokazali, da so enega duha z železničarji drugih dežel. Če bi bila uprava le nekoliko moderna, bi gotovo zahtevam takoj ugodila in bi ne čakala devet dni ter se dala siliti v ugoditev, kajti zahteve so bile tako minimalne, da je za upravo naravnost sramotno, da se je morala javnost z njimi pečati. Ker pa njen policijski duh nima smisla za socijalne potrebe je prišlo do boja in ta boj bo koristil v prvi vrsti bosenskim železničarjem samim, ker bodo v bodoče znali ceniti moč trdne organizacije in proletarske solidarnosti. Uprava pa se bo

morala prilagoditi razmeram in modernizirati svojo policijsko frizuro.

Brzjavijo ki so javili konec boja so se glasili sledeče:

Sarajevo, 1. oktobra. Po devetih dneh se je danes ob 3. uri pop. ponehalo s pasivnim odporom, ker so ponovne razprave, ki jih je vodila uprava z zastopniki uslužbencev, slednje zadovoljile. *En del zahtev se je takoj uresničil, ostale zahteve se bodo pa rešile do 1. januarja 1911.*

Pet uslužbencev je bilo že odpuščenih. List »Hrvatski Dnevnik«, ki je kritikoval železničarsko gibanje je bil konfisciran. Razpust društva ostane veljaven, vendar pa so odpuščene vse kazni, ki so jih diktirali posamezni uradniki vsled pasivnega odpora.

Sarajevo, 1. oktobra. Uslužbenci bosensko-hercegovinske železnice so sklenili, pričeti zopet z običajnim delom na vseh progah. Deželna vlada bo pa obljube, ki jih je dala akcijskemu odboru dne 26. septembra takoj izpolnila. Glede ostalih zahtev obljubuje, da jih bo dobrovoljno uvaževala.

Najmlajša republika.

Zopet so enemu, ki je »svoj« narod po »milosti božji« izkoriščal, spodmaknili stolček, kar je bila gotovo »božja volja«. Saj se nam to vedno zatruje od zibelke pa do groba. V tem slučaju bo pa menda težko vzdrževati take trditve, kajti ves svet dobro ve, da sta ravno Španija in Portugalska najklerikalnejši državi v Evropi in da se v teh državah že stoletja ni smelo drugega zgoditi, nego kar je velevala mogočna rimska kurija. Posledice te komande tudi niso izostale in najnovejša revolucija je zopet potrdila britko resnico, da je klerikalizem vir vsakega propada tako v duševnem kakor v gospodarskem oziru. Kraljevine Portugalske od 4. t. m. ni več! »Vladar po božji milosti« *Manuel*, si je povezal culico in odšel, da si poišče novo domovino, ker so mu »njegovi« podložni potom Krupovih kanonov in repetirnih pušk na nedvomen način povedali, da so ga do grla siti.

Fante je komaj osemnajst let staro dne 1. februarja 1908 zasedlo portugalski prestol, ko so mu umorili očeta Karla I. in brata prestolonaslednika Luis Filipa. Na neznani poti ga spremljata mati in stara mati v svesti si, da ste tudi one pripomogle do tega kar se je zgodilo:

Portugizi so mal pomorski narod, ki se po večini preživlja s poljedelstvom. Vzgojeni so strogo po katoliških načelih in zato ni nič čudnega, da je 80% šest milijonov broječega naroda, analfabetov, toraj ljudi ki ne znajo pisati in brati. Njih trgovina je jako minimalna in nekdanje cvetoče kolonije za državo samo ne prihajajo več v poštev.

Narod je toraj sam po sebi reven, zato pa je imel na svojem telesu poleg razkošno živeče dinastije še drugo in hujšo rano v podobi katoliških duhovnikov, menihov in nun, ki so ga brezobzirno tirali v propad. Državni dolgovi so naraščali in dosegli končno tako višino, da mora danes država oddajati polovico vseh svojih dohodkov za obresti. Poleg tega je pa še oče bivšega kralja in njegova stara mati kraljica-vdova, državi naprtila 27 milijonov pezet dolga, katere bo seveda plačal že itak popolnoma izmozgan narod. Da je tako gospodarstvo provzročilo ogorčenje v vseh slojih naroda je pač umevno in le čudimo se, da je toliko časa prenašal izkoriščanje.

Kakor rečeno, je nevolja že dalj časa vladala v vseh krogih in revolucionarji so vsled tega imeli precej ugodno stališče. Pravi povod pa, da je izbruhnila krvava revolucija, je bil umor protiklerikalnega zdravnika, profesorja *Bombarda*, katerega je umoril neki od klerikalcev nahujskav poročnik. Ko se je po mestu Lizboni zvedelo o umoru, se je takoj jelo pojavljati neko nevarno gibanje in poznavalci razmer so takoj vedeli, da kmalu odbije ura končnega obračuna. Vsakdo je bil prepričan, da je umor posledica klerikalnega nasilja.

Predno se je čulo prvi strel je bila situacija jasna. *Revolucija, ki je imela na pravi konec klerikalni dinastiji, je bila na pragu.* Vse je bilo pripravljeno za odločilen korak in mesto je bilo popolnoma odrezano od vsakega prometa. Brzjavne urade in železnice so revolucionarji takoj zasedli, ravno tako vsa javna poslopja, to pa zato, da preprečijo vsako škodo meščanstva in obvarujejo vsakemu svojo last. Kraljeva palača je bila zasedena po zvesto ostali posadki, med tem ko je bilo vse mesto obkoljeno z revolucionarnim vojaštvom, kateremu so zapovedovali pomorski častniki.

Od 2. uri je jelo brodovje bombardirati kraljevo palačo, kjer so se ravno pripravljali za obed v čast kraljevemu gostu, predsedniku braziljske republike. Junški kralj in njegova okolica je bil seveda presenečen, ko je opazil da se mu je začela streha nad glavo podirati in hitrih korakov je odnesel svojega rojstva kosti v najglobokejšo klet. Revolucionarji seveda niso želeli njegovega življenja in dali so mu priliko, da se je vkrcal s svojim spremstvom na neko v pristanišču se nahajajočo ladijo. Proklamirali so nato republiko po vsej državi, kar je narod z nepopisnim veseljem vzel na znanje. Nič manj veselja pa tudi ni povzročila odredba novo sestavljene republikanske vlade, potem katere se je razpustilo celo vrsto samostanov in zaukazalo menihom in nunam, da imajo tekem 24 ur zginiti čez mejo.

Narod se je oddahnil, ker se je rešil največjih pijavk in zasijalo mu je svetlo solnce svobode, katero ga bo zopet povzdignilo na ono višino blagostanja, katero je moral pogrešati več stoletij pod krutim rimskim jarmom.

Železničarsko gibanje

na

buštiehradski železnici.

Pojav pretečenega meseca na južni železnici je postal epidemijem. Pravkar so se duhovi tam nekoliko pomirili in že se pojavlja gibanje drugod, pred vsem na buštiehradski železnici. Zadnje dni so poročali praški dnevnik o gibanju na tej železnici in ob enem naznanili, da se sklicuje za 9. t. m. tozadeven shod, kateri se je tudi vršil. Shod so sklicale sledeče železničarske zveze in sicer: »Zemska jednota«, (češkonarodna organizacija) »Društvo čeških železničarskih uradnikov«, »Reichsbund deutscher Eisenbahner« in »Oesterreichischer Eisenbahnbeamten Verein«. »Zemska jednota« je koalirana z »društvom čeških železniških uradnikov« katerega vodstvo je češko-nacionalno; nasproti pa sta društvi »Reichsbund« in »Oesterreichischer Eisenbahnbeamten Verein« nemško-nacionalni. V tem slučaju se toraj gre izrecno za češko-nemško aljanco; naše sodruge bo pa gotovo zanimalo zvedeti, kaj je združilo to čudno gospodo. Češke in nemške narodnjakarje je združilo zgolj iz sovraštva do socialne demokracije in do naše železničarske organizacije.

Naša organizacija deluje neprestano od leta 1905 sistematično in po gotovo načrtani poti in nje stremenje je, priboriti osobju buštiehradске železnice vse tiste poboljške, ki jih imajo že državni železničarji. Razprave, ki so se tozadevno vršile med upravo in organizacijo, so bile početkom jako težavne, ker se je ravnateljstvo izgovarjalo na nepovoljen gmotni položaj železnice. Obljubilo se pa je, da se takoj ugodni željam osobja, ko dobi uprava dovoljenje povišati tarife na isto višino kakor pri državnih železnicah. V zadnjem času je postala situacija pri razpravah ugodnejša in dne 6. t. m. se je sporočilo zastopnikom organizacije, da so stavljene zahteve proučene in da se bo toraj predložilo potrebne predloge upravnemu svetu v prihodnji njegovi seji. O tem ugodnem položaju so zvedeli tudi narodnjakarji in skušali so takoj premenjeni položaj izkoristiti v svoje umazane namene in s tem dokazati uslužbencem, da so oni isti, ki se

boré za zboljšanje razmer uslužbencev. Dokler je bila situacija neugodna in nejasna, so bili gospodje skriti in kar nič se ni o njih slišalo, ko je pa postal uspeh očividni so pa prilezli v svojih zalupanih brlogov in sedaj kriče na vse pretege o »svoji« zmagi. Kakor vselej, tako hočejo tudi sedaj speljati še nezavedne uslužbence na led in nemški kakor češki frazarji bodo širokonstno zatirjali, da so oni tisti, ki so priborili uslužbencem poboljškov. Vse drugače pa bodo sodili zavedni železničarji buštiehradске železnice, kajti oni so imeli sami priliko opazovati češki in nemško naroden humbug. Vsled tega prepričani, da bodo buštiehradski železničarji našli pravi odgovor za narodnjakarske sleparije, kakor so ga našli južni železničarji. Iz vsega pa sledi, da imajo železničarji vseh železnic povoda dovolj svojo organizacijo izpopolniti in poglobiti, kajti število sovražnikov organizacije narašča vedno bolj, kar jasno dokazuje, da se vedno bolj bližamo končnemu boju katerega izid je odvisen od moči ene ali druge razredne smeri.

Kongres

avstrijskih strokovnih organizacij.

V par dneh se zopet snidejo zastopniki avstrijskega strokovno-organiziranega proletarijata, da napravijo računski zaključek o strokovnem gibanju zadnjih dveh let in da napravijo na podlagi dosedanjih izkušenj potrebne načrte, za bodočnost. Kolikor se da posneti iz doslej znanih poročil, je napredek na celi črti očividni vzlic groznim gospodarskim razmeram, ki pri nas prevladujejo. Agrarna lumparija, ki seveda ni ostala brez občutnih posledic za industrijo, je povzročila, odnosno poglobila gospodarsko krizo tako, da se mora vsak poznavalec naših razmer naravnost čuditi, da je bilo mogoče vzdržati, da še celo okrepiti naše strokovno gibanje. In ravno to veselo dejstvo nam je porok, da se umevanje socializma v širokih masah brezpravnega ljudstva vedno bolj širi in da naše delo ni bilo brezuspešno. Vsi poskusi kapitalizma, ki je s pomočjo klerikalizma in nacionalizma skušal zvabiti delavski razred na polzko pot propada, so se izjalovili in mogočnejše kakor kdarkoli preje vzdiguje moderni proletarijat zmage gotovo svojo glavo. To smo opazovali z radostnim srcem v razpravah kodanjskega svetovnega kongresa meseca avgusta; nič manj nas niso razveselile temeljite debate nemškega strankinega zbora v Magdeburgu in ravno tako zanimanje nas navdušuje za bodoče razprave strokovnega kongresa na Dunaju. Tudi meščansko časopisje je imelo pri teh zgodovinskih pojavih svoje veselje, pa vendar ni moglo skriti, da za tem navideznim in neodkritosrčnim veseljem tiči tako grozen strah, ki mu onemogočuje trezno razmišljanje nepobitnih dejstev. »Stranka gre v franže, — razdvojili so se, — naša prorokovanja se uresničujejo, — poraženi so ti in oni«, itd. to je bil alfa in omega vseh poročil plačanih zastopnikov kapitalizma. Prišlo pa je vse drugače in maček, ki se že pojavlja na celi črti, ni popolnoma neopravičen. Kodanjski in Magdeburški kongres sta zaključila svoja dela, o razdvojeni stranki pa ni sluha ne duha. Nasprotno, gospoda se bo kaj kmalu lahko prepričala, da so baje v razdvojevalnih debatah, dobili zastopniki delavstva novih moči, novih sil, katere bodo še bolj plodno in uporabljali v svojem probujevalnem delu, nego doslej.

Pojavi, ki so povzročili v meščanskih krogih popolnoma neutemeljeno veselje, vendar niso novi in le čudimo se, da se jih zagovorniki meščanstva tako krčevito oprijemljejo, vzlic temu, da so doslej vedno varali. Če to vendar store, potem so enaki potapljačemu, kateri vidi v vsaki bilki rešilno sredstvo. Ali vse to jim ne bo pomagalo. Kakor se razvija moderni in mednarodni kapitalizem natanko po načrtani poti naravnega razvoja mednarodno delavsko

gibanje, ki ima ravno tako kakor kapitalizem, svojo gotovo načrtano pot. Kdor se še danes temu spoznavanju protivi, je bedak ali pa slepar, v vsakem slučaju pa bitje, preko katerega bo nemoteno vodila pot razvoja.

Zbrali se bodo v »Delavskem Domu« na Dunaju zastopniki tisočev in tisočev avstrijskih delavcev. Z veseljem jih bo pozdravljalo delavstvo in pazno sledilo njih delu, ob kraju pa se bodo plazili enaki hijenam, meščanski vohuni in čakali na tako željeno kost razpora, ki jim je potreben kakor košček kruha gladnemu.

Sešli se bodo zastopniki nemškega, češkega, poljskega, ukrajskega, laškega, pa tudi slovenskega delavstva. Podali bodo svoje račune in z njimi dokazali, da je sleparska trditev, da razni narodi ne bi mogli mirno in pametno medsebojno živeti. Vsega tega pa meščanski »šmok« ne bo videl in tudi ne slišal. Na vrsto bodo prišle pa tudi češke difference in to bo kost, ki bo polnila predale meščanskega časopisja naprednih in reakcioniranih smeri. Mi bomo pa pazno sledili razpravam, se iz njih učili za bodočnost in koncem konca konstatirali, da je »šmok« zopet temeljito za nos potegnil vse one, ki so tako željno pričakovali razpada avstrijske strokovne organizacije. Gotovejši naše končne zmage, kakor kdarkoli preje, se bomo podali z nova na delo in pokazali, da so nade meščanstva, po katerih bi bil razdvoj v naših vrstah mogoč, le utopije, ki se ne bodo nikoli več uresničile.

S konstatiranjem tega dejstva pozdravljamo v imenu zavednih jugoslovanskih železničarjev strokovni kongres na Dunaju in mu želimo najboljših uspehov.

Strokovno gibanje.

Bojkot. — V železničarskih krogih dobro poznana zavarovalnica za življenje »Universale«, postopa s svojimi uslužbenci na tako nečuden način, da so bili slednji primorani se zateči v javnost. Ošabna uprava je nato odgovorila še z večjim pritiskom in uslužbenci, ki so v veliki večini organizirani, so posegli po najskrajnejšem sredstvu. Izdali so povodom velikanske demonstracije dne 2. oktobra na Dunaju letak v 100.000 izvodih in v njem poučili javnost o žalostnih razmerah ki vladajo v tem zavodu. Vzrok temu koraku je bil ta, da je gotova klika upravnega sveta pod vodstvom grofa Hardegga z vso vehemenco napadla uslužbencem prijazne člane upravnega sveta in zahtevala, da se skromne zahtebe uslužbencev enostavno odkloni.

Prokurist zavoda gosp. Hohenberger se je tudi izrazil, da stotisoč izdanih letakov zavodu ne more škodovati in da toraj ni treba ugoditi zahtevam za vodovih uslužbencev.

Železničarji! Ravno iz naših vrst je največ zavarovancev pri družbi »Universale«. Pokažite, da proletarska solidarnost ni fraza in pokažite vrata vsakomur, ki bi računal z vašo domnevno nezadovoljnostjo. Zavarovalni uradniki so že itak izpostavljeni najhujšemu izkoriščevanju in če se jih poleg tega še zasmehuje, potem je naša najsvetejša dolžnost jih po svojih močeh podpirati v boju, katerega jim je vsilil ošaben in prevzetni podjetnik.

»Zavarovalnica »Universale« za naše kroge toliko časa ne obstoja, dokler ni ugodila zahtevam svojih uslužbencev v polni meri. — to bodi naše geslo.

Razne stvari.

Krščanski socialci med seboj. Črni bratci ob vsaki priliki in neprimerni priliki citirajo stavek: »Willst du nicht mein Bruder sein, schlag ich dir den Schädel ein«. Kako pa oni pojmiyo ljubezen do bližnjega, nam kaže sledeče:

Gesmanova klika je na Dunaju v tretjem okraju sklicala shod, na katerem se je Gesmanu izreklo zaupanje, potem, ko so tej kliki nasprotni krščanske socialce ven pogнали. Nato so otvorili shod, na katerem so posl. Prochazka izrekli nezaupnico. On in njegovi pristasi so prišli in razbili shod, pri čem so se krščansko-socialni bratci začeli med seboj pretepati. Radostno poroča Gesmanov list »Reichspost«, da je članom društva »Zukunft« slaba predla. Da, da, če nočeš biti moj brat, ti razbijem črepinjo.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

V Trstu. Dne 11. t. m. se je vršil v veliki dvorani »Delavskega doma« jako dobro obiskan javen društven shod južnih železničarjev, katerega je sklicala skupina Trst I.

Predsednik sodr. Bahun je na kratko orisal zadnji pasivni odpor žolnih organizacij na južni železnici in njihove »uspehe«.

Ker je bil sodr. Kopač vsled nezgode v svoji družini zadržan, je sodr. Regent obširno poročal o »delovanju« žolnih organizacij in ožigosal lahkomišelnost in sceniranje pasivnega odpora, kar se je izvršilo takorekoč pod klobukom. Dokaz za to trditev je, da tržaški južnoželezniški uradniki sploh niso nič vedeli o pasivnem odporu in so normalno delali. Buren smeh pa je nastal, ko je govornik omenil, da je Z. J. Z. pricapljala za uradniki v pasivni odpor zadnji dan, ko je bil odpor že končan. Vse to pa narodnjake raznih barv ne ovira, da se širokoustno bahajo, češ: dosegli smo lepih uspehov. Te uspehe bi pa bili lahko imeli že 15. septembra, če bi bili hoteli in ne bilo bi treba pet dni glumiti pasivni odpor. Burno odobravanje je sledilo govornikovim izvajanjem.

Sodr. Rucker je v nemškem jeziku poročal o ravnoistem predmetu.

Nato prečita in predlaga sodr. Skobl sledečo

RESOLUCIJO:

Dne 11. oktobra 1910 na shodu v »Delavskem domu« zbrani železničarji izrekajo zaupanje vodstvu splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo na Dunaju, in odobravajo odločno in pravilno nastopanje ob času zadnjega, od raznih žolnih organizacij insceniranega pasivnega odpora. Ob enem obsojajo postopanje žolnih organizacij, ki so v svoje namene zlorabljale ime koalicijske, ter izjavljajo, da nočejo imeti z žolnimi organizacijami nič skupnega, ker vidijo edinole v mednarodni delavski organizaciji sredstvo za izvojevanje boljših gmočnih razmer.

Resolucija se je soglasno sprejela.

Ko so se rešile še ostale točke dnevnega reda, je predsednik zaključil dobro uspeli shod.

Št. Peter na Krasu. V nedeljo, dne 12. t. m. se je vršil pri nas shod na katerem je sodr. Regent iz Trsta obširno poročal o pasivni rezistenci uradnikov in o železničarskih pridobitvah, ki so bile objavljene v 19. številu »Železničarja«. Iz poročila je bilo dokaj jasno, da je bil pasivni odpor neopravičilen in ni vsled tega pridobil uradnikom ničesar. Zaradi tega ni mogoče razumeti da si upa meščansko časopisje govoriti o zmagi uradnikov. Poročilo je bilo soglasno vzeto na znanje.

Poleg tega je bil izvoljen kot zastopnik na konferenco v Ljubljani sodrug Mesarič Anton.

Po kratki razpravi se je zaključil shod, ki ni bil predobro obiskan. Shodu je predsedoval sodr. Fran Razpotnik.

Krajevna skupina Trst V.

pozivlja svoje člane, da se redno vdeležujejo sej in shodov. 15. vsacega meseca je društven shod, 25. vsacega

meseca pa odborova seja. Če je ta dan nedelja, dan pozneje.

Vodstvo.

Strankin kolek, vžigalice in razglednice je založila goriška deželna organizacija. Koleki se prodajajo, kakor po navadi, komad po 2 vinarja, razglednice po 10 vin. Naročila je nasloviti na sodr. Josip Petejan v Gorici, ulica Tre Re št. 16.

Obračamo se na železničarje, da delajo nato, da se prodajajo strankine vžigalice v vseh tobakarnah in trgovinah, kamor oni zabajajo.

Lahko si jih pa naročijo tudi strokovne organizacije. Zavoj vžigalice (10.000 skatljic) stane franko na dotično postajo 115 kron 64 vin., plačljivo v 30. dneh.

Razume se, da se daje popust, ako se vzame večje število kolekov in vžigalic.

Kakor smo že objavili v eni prejšnjih števil našega lista, je deželna organizacija na Goriškem ustanovila Delavsko hranilnico in posojilnico, registrirano zadrugo z omejenim jamstvom, ki sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2% od dne do dne, sprejema in izplačuje brez vsake odpovedi.

Ker so ta podjetja v korist delavstvu in stranki, opozarjamo železničarje, da se jih marljivo poslužujejo.

Zapomni, ne zabi:

Bolan ali zdrav,
Le „FLORIAN“ rabi,
Želodcu bo prav!

Je krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost Eter K 2'40.
Kabinetska kakovost „ „ 4'80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Srednj meseca oktobra izide v založbi »Rdečega Prapora«.

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence
za leto 1911

Ta koledar izhaja že enajsto leto. Vsebinsko mu je med drugimi naslednja:

Resnica (pesem); koledar; Centralni sedeži avstrijskih organizacij; Kolkovne lestvice; posnetek poštnega in brzojavnega cenovnika; Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi; Stare in nove mere; Koliko plačam osobne dohodnine; Koliko plačam vojne takse; Izvleček iz pravil prvotiljskega sklada c. kr. državnih železnic (ki je enaka onim južne železnice); Hrana in hranitev; Kdo je sodrug; Kako se varujemo kolere; Delovanje soc. dem. poslancev v parlamentu v zadnjem letu (predlogi nasteti); Dve resoluciji s kodanjskega mednarod. kongresa; Dohodki in stroški; Železnica za vse dni v tednu.

Koledar obseza nad 13 pol in bo pridejan tudi svinčnik. — Cena v platno vezanemu izvodu je 1 K, po pošti 10 h več. — Pri naročilih nad 20 izvodov in če se pošlje denar naprej ali vsaj v teku 30. dni, se daje 20% popusta, ako pa se plača pozneje samo 10%. Pri naročilih do 20 izvodov se priporoča, da se pošlje denar naprej.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar in Rdeči Prapor.**

PAUL VRTAČNIK

krojaški mojster

Kolodvorske ulice 26

Dunajska cesta 47

Ljubljana

Priporoča se posebno gospodom železničarjem v napravo uniform po nizkih cenah.

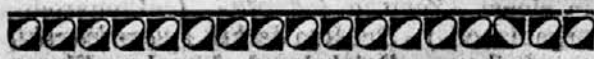

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Pozor sodrug!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči

„Rdeči Prapor“

ki izhaja v Ljubljani trikrat na teden in velja za:

Celo leto 10 K 40 —
Pol leta 5 K 20 —
Četrto leta 2 K 60 vin.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „Rdeči Prapor“.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.

Tiska Dragotin Priora v Kopru.

